

tako srejšemo besedo „pismo“ v vseh slovanskih jezikih. Staroslov. pismo, slov. pismo, česk. písmo, srbskohrv. pismo, rusk. pismo, poljsk. pismo. Tudi beseda „knjiga“ sega nazaj v starodavnost Slovanov v izvirnem pomenu za „črka“ litera. Starosl. knjiga, litera, scriptura, pozneje še le v pomenu „bukve“, rusk. knjiga, srbskohrv. knjiga, česk. kniha, poljsk. księga. Pa ne le to, kar potrebam v življenji zadoštuje, so Slovani v praveku že znali, ampak tudi to, kar življenje lepša in ugodnejše dela, jim ni bilo neznano namreč lepe umetnosti. Umeli so Slovani že v pradobi „obrazovati“ ali malati, kajti to besedo nahajamo v rokopisu Supraselskem iz XI. stoletja v tem pomenu. Besedo obraz nahajamo v vseh slovanskih jezikih v pomenu „Bild“. Poleg očesa jim je bilo tudi uho, katero so razveseljevali umeli. Kajti besede: godba, godenje, godci, gosli nahajamo v vseh slovanskih jezikih. Staroslov. gasti = cithara, cantare; slov. gosti, česk. hůsti, rusk. gusli, poljsk. guslić, guslarz, srbskohrv. gusle. Slov. troba ali trobenta, česk. trouba, rusk. truba, srbskohrv. truba, poljsk. trąba, luž. truba. Slov. boben, česk. buben, srbskohrv. bubanj, poljsk. bęben, luž. bubon.

(Konec prihodnjič.)

Dr. Kandler in pa istarski Slovenci.

Iz Istre.

Istra ima zdaj nov časnik pod naslovom „la provincia“. List je namenjen mestjanstvu, gospodarstvu in oskrbništvu. Izhaja dvakrat na mesec, in do zdaj imamo dva broja. V drugem broji se nahaja sestavek: „Istra i Kras gledé na Kranjsko.“ Spisal ga je učeni zgodovinar dr. Kandler na prošnjo deželnega istarskega odbora.

Istarski Lahi i njih zastopniki v poreškem zboru so se grozno prestrašili glasov iz Slovenske, ki so povdarjali ustrojiti nove deželne skupine (grupe), i ki so stavili Istro v grupo slovensko s središčem v Ljubljani, kakor je vse uže nekđaj bilo. Poreškemu zboru i sploh Lahom bili so ti glasovi hud trn v peti, i gosp. Kandler je bil naprošen, naj jim ga iz pete potegne s s zgodovino v rokah.

Nastane vprašanje: je li g. dr. Kandler temeljito pisal i tako slovenske glasove za večne čase zadušil?

Na to vprašanje nekoliko opomb, iz katerih bote Slovenci spoznali, čegavo je pravo, čegavo pa krivo.

Omenjeni laški pisatelj pravi: „da se na Kranjskem sliši zahtevanje, da se ima Kras, Istra i Liburnija stopiti ali sliti v eno skupino.“

Kar smo do zdaj v slovenskih časnikih o tem brali, je 1) da Slovenci tega niso zahtevali, nego svetovali, i 2) da Slovenci niso svetovali slitja (fusione), nego združenje, kar ima vse drugačen pomen. Znamo tudi, da Slovenci so to svetovali na korist državi i narodu, ker obema se opéra na bregovih jadranskega morja nevaren, ptuj živelj, kterega bi bilo kaj potrebno vendar enkrat spraviti v prave vojnice. Mar ne?

Dalje govori pisatelj, „da Slovenci zahtevaje imenovano slitje nimajo pravega zapopadka o zgodovinskem pravu, nego da ga mešajo s s zgodovino prava.“

Gosp. pisatelju je ta mešanica gotovo znana; mi se za-nje ne brigamo, ker Slovenci želeči združenja niso govorili o nikakem pravu, nego so rekli: kar je uže enkrat bilo, to bi tudi zdaj biti móglo, posebno ko to zahteva korist države i naroda.

Pisatelj pa tudi še to pravi: „država tacega slitja ne potrebuje, i Slovenci menda to državno potrebo izvajajo iz tega, ker se v Istri tudi slovenski govori“,

i k temu pristavlja mislé, da Bog vé, kaj učenega nosi na svet: „al v Istri govoriyo kmetje tudi srbski, hrvatski, dalmatinski i rumunski; v mestih, trgih se pa govori le italijanski, jezik „nobile“ i uradni je le talijanski.“ „Zato — nadaljuje pisatelj — bilo bi treba po mnenji Slovencev Istro prenesti v Rim, v Moskvo, v Zagreb, v Zadar i v Bukurešt.“ — Tej modrosti ni treba komentara. Dr. Kandler i vsi Lahi naj pa le vedó, da tudi nam je slovanski jezik „nobile“ i da ga govorite dve tretjini istarskih prebivalcev. Smešno je pisateljevo jezikoslovje, ker on najbrže misli, da kdor zná slovenski, hrvatski, srbski, dalmatinski, da zná štiri jezike!!! i ne vé, da je to „en“ jezik i da za stran jezika bilo bi treba pridružiti Liburnijo i kvarnarske otoke Hrvatskemu, kakor je bilo od pamtiveka, a slovensko Istro Kranjskemu, kakor je tude uže bilo. Ne vem pa, kako je pisatelj Moskvo pri nas zavohal; morda misli, da v Ljubljani so sami kozaki, kterih se istarski Lahi strašno bojé! Najbrže so Lahi bliže „Garibaldovemu Rimu“, kakor Slovenci Moskvi.

Pisatelj se naslanja na dalje na tretje pravo, to je, na pravo naravsko, i piše „Visoke gore delé Istro od Kranjske; različen je obojih tlak, različno podnebje, različne vse gospodarske potrebe; te zemlji se tedaj ne morete združiti.“ — To je res; al pogledjmo na mogočne države i državne zборе. V teh zborih sedé poslanci mnogih dežel, med kterimi so še mnogo više gore, mnogo različnejše podnebje i vse drugačne gospodarske potrebe i vendar v miru zborujejo i vsak pospešuje korist svoje zemlje.

Pisatelj na zadnje pravi: „ako bi to željo tudi izrekel deželni zbor kranjski, vendar take želje ni nikoli pokazal deželni zbor istarski, i dvomiti je, da jo kdaj pokaže.“ — To radi verujemo, da istarski zbor, v kterem laška stranka zvonec nosi i v kterem so Slovani — dve tretjini prebivalcev — jako mršavo zastopani, nikoli ne bo izrekel želje, pridružiti se Slovanom, zato, ker se nas po nepotrebnem boji; al mi istarski Slovani moramo vedno želeti i gledati pridružiti se svojim bratom, ker le v tem je naše življenje; istarski zbor naj pa sklepa, kar mu drago. Mi Slovani v Istri nimamo svojega domačega ognjišča, na kterem bi se zmrzljani greli; al tudi Lahi v Istri nimajo ognjišča, nego se grejejo na občinskem ognjišču vesoljne italijanske domovine. Kdo nam bo tedaj zameril, ako tudi mi iščemo ognjišča, toda v Avstriji med svojimi brati? Komu je dozđaj vlada na Primorskem pomagala, to je znano; komu bi pa morala za naprej pomagati, ali tistim, ki iščejo središča preko mej avstrijskih, ali pa nam, ki ga iščemo domá, med svojimi z dušo i telom vdanimi Avstrijanci?!

Sicer smo prav hvaležni g. dr. Kandlerju za njegove spise; radi jih bomo tudi za naprej prebirali. Samo to želimo, da o Slovencih resnično i pravično piše!

— v —

Ozir po domovini.

Na Kočino!

(Konec.)

Gor gredé smo hodili ves čas po levem robu, ker je tudi najboljše, dasiravno je na nekterih krajih nevarno; ali doli gredé te poti nikoli ne priporočam, ker je tako strma, da bi moral skoro noter do Planje večidel ritinsko lesti. Zato nama je tudi vodnik desni rob nasvetoval, ker je res bolji, dasiravno ima tudi svoje posebnosti. Prišedši na gornji konec slemená do majhnega pa ostrega rtiča, spustimo se nekoliko na-